

Дата 02.10.2023

Урок № 1

Тема: УЖИВАННЯ ВЕЛИКОЇ ЛІТЕРИ

Мета (формування компетентності): предметні: поглиблення знання про вживання великої і малої літер, розрізнення лексичних значень і вибір відповідної початкової літери; орфографічні навички); *ключові:* уміння вчитися: увага, аналітико-синтетичні навички, асоціативна уява, пам'ять; *комунікативні:* словниковий запас учнів, уміння бачити помилки у власних висловлюваннях;

Матеріали до уроку

Робота з підручником

- ▶ Ознайомтеся з теоретичним матеріалом підручника.

Моделювання «Карти пам'яті»

- ▶ Ознайомтеся із таблицею «Уживання великої букви у власних назвах». Доповніть її прикладами.

Уживання великої букви у власних назвах

Правило	Приклади
<i>Усі слова в назві (крім родових) з великої літери</i>	
Імена, по батькові, прізвища, псевдоніми, прізвиська: <i>Примітка:</i> імена, які вживаються як загальні назви людей, пишуть з малої букви: <i>Примітка:</i> правопис прізвищ, що вживаються як загальні, залежить від емоційного забарвлення:	<i>Тарас Григорович Шевченко, Кобзар, Марія Вовчок; меценат, робінзон, донжуан;</i> <i>Корольови (позитивне), плюшкини (негативне)</i>
назви дійових осіб байок, казок, драматичних творів:	<i>Дід Мороз, Івасик-Телесик, Мавка, Вовчик-Братик;</i>
Імена божеств, міфологічних істот, релігійних понять, культових книг:	<i>Ісус Христос, Різдво, Біблія, Венера</i>
Клички свійських тварин:	<i>Мурчик, Кирик</i>
Астрономічні назви (крім родових: <i>зірка, планета</i> й ін.):	<i>планета Земля</i>
Географічні назви (крім родових: <i>протока, мис</i> й ін.):	<i>протока Карські Ворота, мис Капітана Джеральда, Великий Кавказький хребет</i>
Офіційні та неофіційні назви країв, регіонів, річок, вулиць тощо (крім родових позначень):	<i>країни Близького Сходу, Буковина, Полісся, річка Буг, вулиця Академіка Павлова</i>
Родові позначення, що стали складником власної назви, втративши своє пряме значення:	<i>Кривий Ріг, Булонський Ліс, Біловезька Пуща</i>
Офіційні й неофіційні назви держав, груп та союзів держав:	<i>Україна, Співдружність Незалежних Держав</i>
Назви міжнародних організацій:	<i>Організація Об'єднаних Націй</i>
Найвищі державні установи України:	<i>Верховна Рада України, Конституційний Суд України</i>
<i>Перше слово в назві з великої літери</i>	
Найвищі державні посади України й міжнародні:	<i>Президент України, Прем'єр-міністр України, Голова Верховної Ради України, Генеральний прокурор України;</i> <i>але: президент США</i>
Національні краї, округи й автономні області:	<i>Краснодарський край</i>

Міністерства та їхні головні управління:	<i>Державна інспекція Міністерства освіти і науки України</i>
Органи державної влади, установи:	<i>Харківська обласна рада народних депутатів;</i>
Інститути, академії, музеї тощо:	<i>Херсонський державний університет, Академія мистецтв</i>
Громадські організації, партії:	<i>Спілка підприємців, Партія зелених;</i>
Заводи, фабрики	<i>Миколаївський завод «Адісем»</i>
З'їзди, конференції, симпозіуми тощо:	<i>Другий з'їзд профспілок України;</i>
Творчі спілки, комітети, колективи	<i>Спілка художників України</i>
Назви шляхів, залізниць, каналів, вокзалів, станцій, портів, пристаней тощо:	<i>Одеська автострада, Південно-Західна залізниця, аеропорт Бориспіль</i>
Свята, знаменні дати, історичні події, епохи;	<i>Новий рік, Полтавська битва, період Реформації</i>
Умовні назви продуктів, виробів, марок автомобілів:	<i>цукерки «Київ вечірній»</i>
Умовні назви орденів та інших відзнак (крім службових та родових)	<i>орден Слави</i>
Назви документі:	<i>Декларація прав людини і громадянина, Декрет про мир;</i>
Назви мистецьких творів, історичних пам'яток:	<i>Повість «Тіні забутих предків», «Літопис Самовидця»</i>
Присвійні прикметники, якщо вони виражають належність людині (чис) або «імені когось»: <i>Примітка:</i> прикметники пишуться з малої букви, якщо мають у своєму складі суфікс <i>-ськ-</i> чи входять до складу фразеологічних одиниць:	<i>Тичинин, Олексіїв, Петренків; Шевченківська конференція, Макаренківські читання; франківські рукописи, гордіїв вузол, піфагорова теорема, сізіфова праця;</i>
Назви сортів рослин у спеціальній літературі	<i>Білий налив (яблуні), Шпанка рання (вишні);</i>
Скорочені назви установ, аббревіатури:	<i>Кабмін, Мінфін, ЗОШ; але: медпункт</i>
<i>Усі слова з малої літери</i>	

Назви частин, відділів, секторів, інших підрозділів установ та організацій:	<i>кафедра української мови, плановий відділ заводу «Арсенал»</i>
Державні посади, титули, вчені, військові наукові, почесні звання:	<i>генеральний директор, імператор, князь, академік, генерал-майор, лауреат, народний артист</i>
Традиційні, неофіційні назви закордонних державних органів:	<i>парламент, сейм, народні збори, бундестаг</i>
Назви порід тварин пишуться з малої букви:	<i>азербайджанський гірський меринос, сибірська лайка;</i>
Назви частин світу у прямому значенні:	<i>південь, південний захід</i>

Моделювання слів

► Від іменників, що стоять у дужках, утворіть прикметники за допомогою суфіксів *-ів-, -ин- (-їн-)* чи *-івськ-, -инськ-*. Запишіть їх з великої або малої букви у відповідній граматичній формі, поясніть правопис. З'ясуйте значення кожного словосполучення.

Поезії (Шевченко), рукописи (Пушкін), словник (Грінченко), традиції (Франко), читання (Тичина), книжки (Андрій), батіг (Петро), сонети (Моцарт), премія (Нобель), праця (Сізіф), читання (Потебня), дівчата (Чернігів), порожнина (Гаймор), дочка (Петренко), племінник (Олена), стипендія (Шевченко), ложе (Прокруст), хвороба (Базед), сіль (Бартолет), кручі (Дніпро), алеї (каштан), гай (береза), ідеї (письменник), запит (суддя).

«Ланцюжок». Коментоване письмо

► Записати слова, розкриваючи дужки, і, де треба, поставивши лапки.

(Б,б)іловезька (П,п)уща, (Я,я)мало-(Н,н)енецький (А,а)втономний (О,о)круг, (О,о)організація (О,о)б'єднаних (Н,н)ацій, (П,п)рем'єр-(М,м)іністр України, (Д,д)епартамент (В,в)єтеринарної (М,м)медицини, (К,к)онституційний (С,с)уд України, (У,у)каз (П,п)резидента України, (Е,е)поха (В,в)ідродження, (Н,н)обелівська (П,п)ремія, (Г,г)енеральний (Д,д)иректор, (Х,х)ернсонська (О,о)бласна (Р,р)ада (Н,н)ародних (Д,д)епутатів, (Г,г)енеральний (С,с)екретар ООН, (Н,н)аціональна (А,а)кадемія (Н,н)аук України, (Б,б)улонський (Л,л)іс, (С,с)півдружність (Н,н)езалежних (Д,д)ержав, (М,м)іжнародний (К,к)омітет (Ч,ч)ервоного (Х,х)реста, (Л,л)исичка-(С,с)естричка, (П,п)іфагорова (Т,т)еорема, (Д,д)ержавна (І,і)нспекція (М,м)іністерства (О,о)світи і (Н,н)ауки України, (Х,х)ерсонська (Ф,ф)абрика (К,к)расень, (П,п)олтавська (Б,б)итва, (Л,л)ауреат (Н,н)обелівської (П,п)ремії, (П,п)аризька (К,к)омуна, (О,о)рден (Д,д)ружби (Н,н)ародів, 8 (Б,б)ерезня, (О,о)рден (М,м)ати-(Г,г)ероїня, (М,м)едаля (З,з)а (В,в)ідвагу, (Ш,ш)евченківські (Ч,ч)итання, (А,а)хілєсова (П,п)ята, (З,з)аслужений (Д,д)іяч (М,м)истецтв, (В,в)елика (В,в)єдмедиця, (Т,т)уманність (А,а)ндромеди, (Н,н)ароди (П,п)івночі, (Н,н)абережна (Л,л)ейтенанта Шмідта, (П,п)роспект (Д,д)ружби (Н,н)ародів, (К,к)нижкова (П,п)алата, (А,а)генство (Ф,ф)ранс (П,п)рес, (С,с)танція (Ф,ф)астів-(П,п)ерший, (П,п)ечерська (Л,л)авра, (Р,р)енесанс, (Д,д)ень (Н,н)езалежності України, (А,а)ндрієві книжки, (П,п)ушкінські рукописи, (Т,т)ичинине слово, (Е,е)зопівська мова.

**Фото виконаних завдань надсилати мені на електронну пошту
y.levchuk2976@gmail.com
У темі листа вкажіть ваше прізвище, номер групи та № уроку**